

Gård &
Djurhälsan

FarmStat-rapporten 2022

```
/**
 * Filtrera fram rapporter med diagnoser som blivit behandlade med ett visst
 * läkemedel. Filtreras på NPL-ID.
 *
 * @param array $nplIds
 * @return $this
 */
public function whereNpl(array $nplIds)
{
    $this->selectedReports = $this->select
    /**
     * Loopa igenom varje rad
     */
    ->map(function ($row) use ($nplIds) {
        /**
         * Filtrera bort läkemedel som inte har en valda NPL-koden
         */
        $row['pharmaceutical_articles'] = collect($row['pharmaceutical_articles']
            ->filter(function($pha) use ($nplIds) {
                return in_array($pha['npl_id'], $nplIds);
            }
        ));
    });
}
```


Inledning

Inom ramen för projektet FarmStat, som finansieras av medel från Jordbruksverket, sammanställer Gård & Djurhälsan information kring hälsoläge och produktionsresultat i den svenska gris-, nöt- och lammproduktionen.

Gård & Djurhälsan Sverige AB är ett rådgivningsföretag som arbetar för ett bibehållet gott hälsoläge och god djurvälstånd i en effektiv och lönsam gris-, får- och nötköttsproduktion. Vårt motto är: friska djur ger välmående gårdar. Friska djur är en viktig grundförutsättning för en lönsam och konkurrenskraftig produktion. Bra djurhälsa är också en viktig del av en god djurvälstånd.

FarmStat är ett flerårigt projekt och avsikten är att under kommande år utvidga och fördjupa informationen. Den första rapporten publicerades i början av 2023 och innehöll statistik baserad på data från 2021. Nu utökas och fördjupas statistiken med hjälp av data för 2022.

Statistiken ska vara transparent och av värde för branschen. Innehållet i rapporten är därför framtaget i dialog med branschorganisationerna för gris, nötkött och får samt LRF.

SVA har varit dialogpartner eftersom det finns beröringspunkter med det europeiska projektet Decide som handlar om datadriven kontroll och prioritering av icke EU-regulerade smittsamma djursjukdomar, och SVA har även varit en resurs avseende statistisk metodik.

Under 2023 kommer arbetet att fortsätta med bland annat fördjupade beräkningar av djurhälsoläget hos grisar. Där kommer SVA att vara en viktig samarbetspartner.

Trevlig läsning!

Amanda Reneby

Projektledare FarmStat
Gård & Djurhälsan

Parasitläget hos svenska får

Bakgrund

Kontroll av endoparasiter är en viktig del av rådgivningen i fårbesättningar. Gård & Djurhälsan har under lång tid utvecklat en rådgivningsmodell med träckprovsanalyser som grund för beslut om strategier och avmaskningar i den enskilda besättningen.

För kunder hos Gård & Djurhälsan som skickar in träckprover för parasitundersökning hos Vidilab sänds resultatet digitalt som en textfil till journalsystemet Djurloggen®. Rådgivande veterinärer kan se svaret och använda det som underlag för rådgivning. Alla analysvar lagras i en databas och från denna har informationen exporterats för bearbetning. I sammanställningen ingår även ett mindre antal prov från getter. Alla resultat hanteras anonymt med hänsyn till skydd av personuppgifter.

Grundanalys för parasiter omfattar rundmaskar i mage och tarm samt bandmask. Vid förfrågan analyseras även leverflundror och lungmask, alla prover har därmed inte analyserats för alla parasiter.

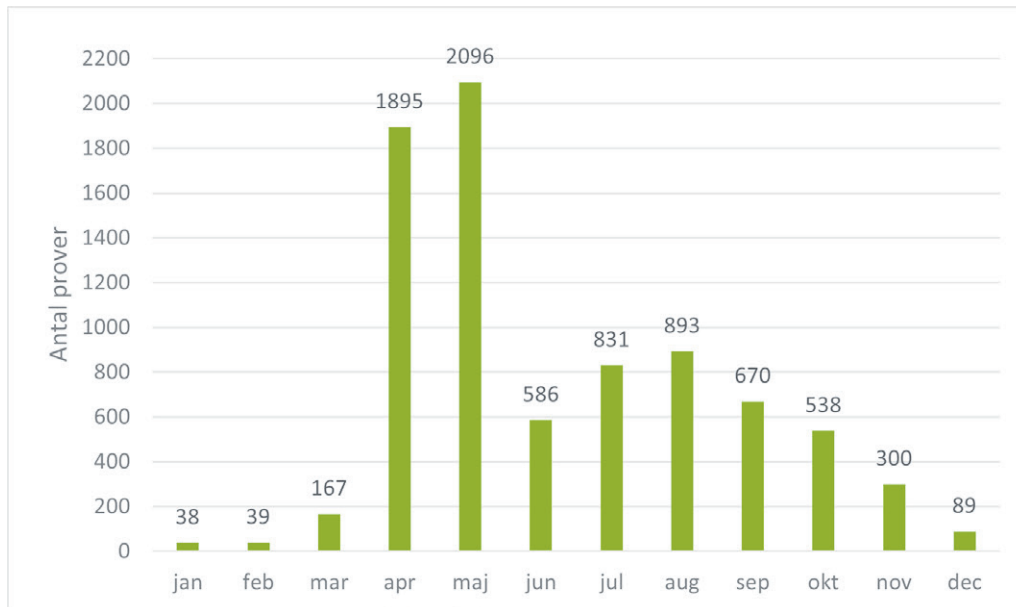
Tabell 1. Förteckning över parasiter

Parasit	Svensk benämning
Trichostrongylida	Rundmaskar
Haemonchus	Stora magmasken
Trichostrongylus axei	Liten mag-/tarmmask
Capillaria	Hårmask
Chabertia/Oesophagostomum	Tjocktarmsmask
Nematodirus battus	Tunnhalsad tarmmask
Nematodirus filicollis	Tunnhalsad tarmmask
Nematodirus spathiger	Tunnhalsad tarmmask
Moniezia	Bandmask
Fasciola hepatica	Stora leverflundran
Dicrocoelium dendriticum	Lilla leverflundran
Dictyocaulus filaria	Stora lungmasken
Muellerius	Lilla lungmasken
Protostrongylus rufes	Mellanstora lungmasken

Resultat

I data från 2022 fanns totalt 8142 provsvar från 1704 olika besättningar (anläggningsnummer). Under samma år fanns enligt statistik från Jordbruksverket knappt 8300 besättningar med får i Sverige. Störst andel prover tas under april och maj då många av djuren ska släppas på bete, i figuren nedan visas fördelningen av inskickade prover över året.

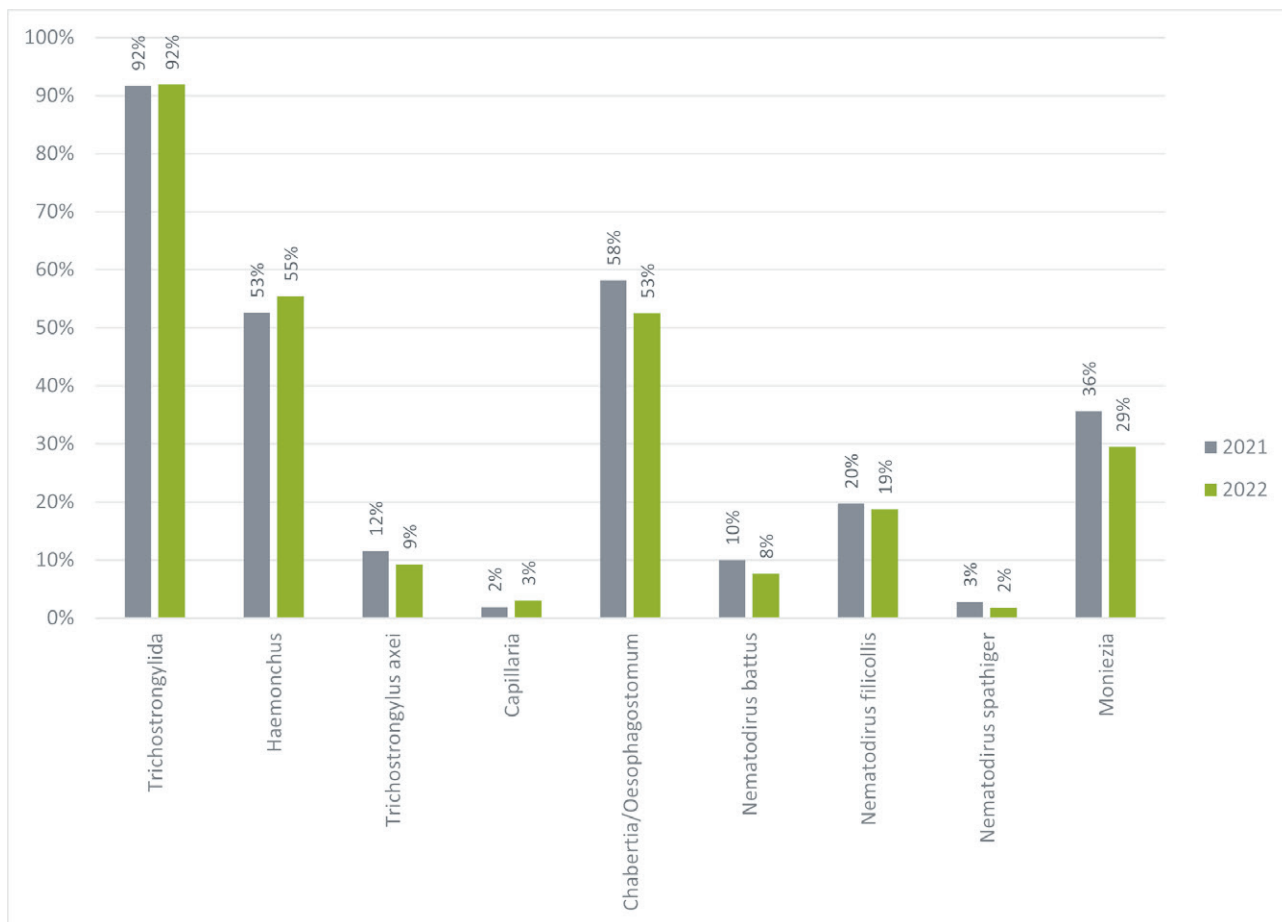

Figur 1. Antal prover per månad under 2022

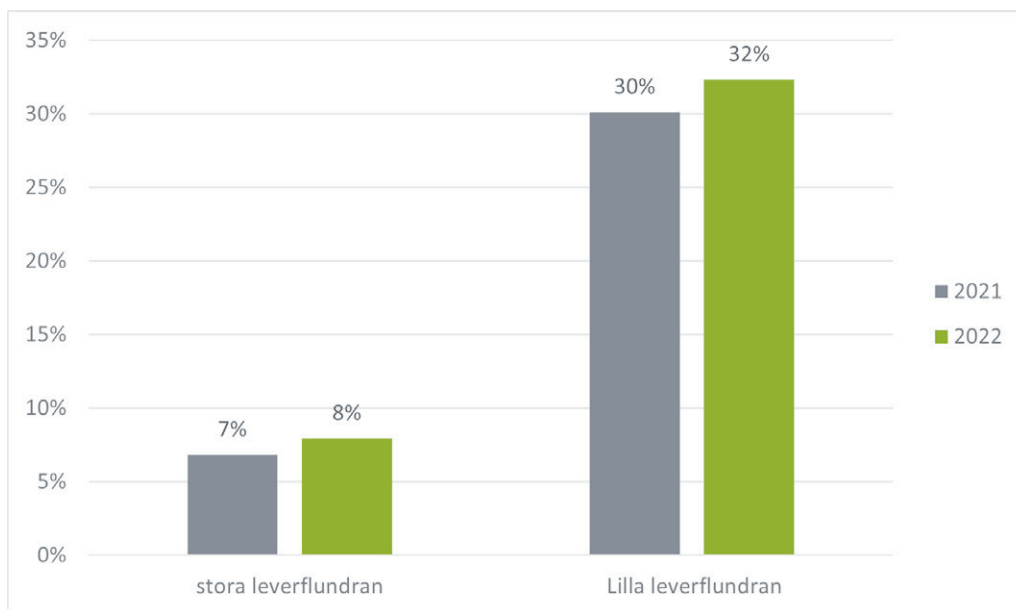
Förekomst av parasitägg (minst 50 EPG) sågs i 94% av de besättningar som skickat in prover under 2022. I figur 2, 3 och 4 nedan visas förekomsten av parasiter under 2021 och 2022. Bland de mer sjukdomsframkallande parasitarterna hos får (*Haemonchus*, *T. axei*, *N. battus* och stora leverflundran) är *Haemonchus* vanligast och påvisades i mer än hälften av besättningarna någon gång under 2022. Förekomsten av parasiter bedöms inte ha förändrats påtagligt mellan 2021 och 2022.

Vissa typer av parasiter är vanligt förekommande, men ger inga eller lindriga effekter på de infekterade djuren. Hit hör till exempel *Chabertia*/ *Oesophagostomum*, *Monezia*, *Capillaria*, lilla leverflundran och lungmaskarna *Muellerius* och *Protostrongylus*.

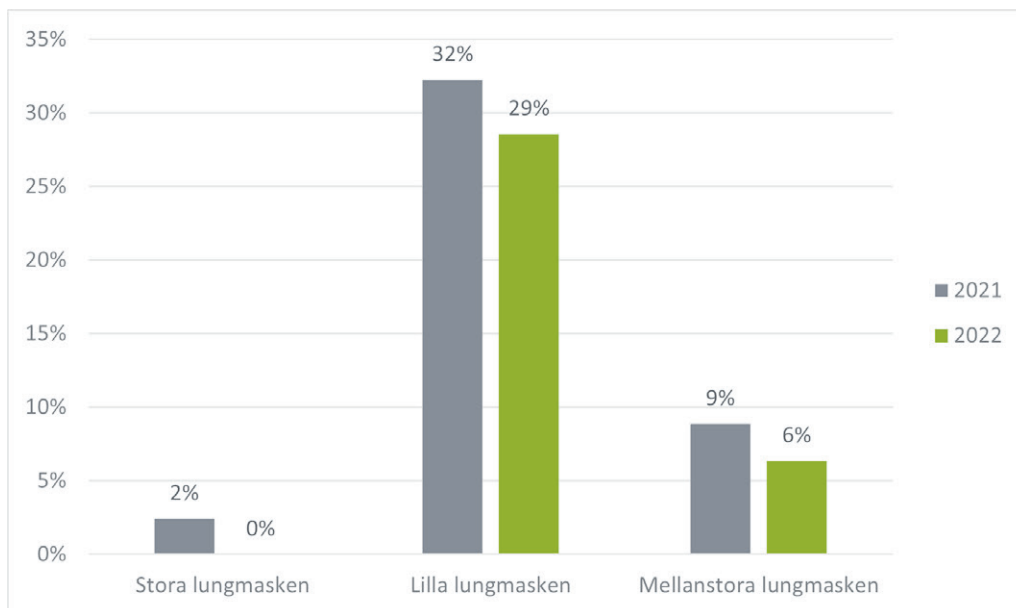

Figur 2. Andel besättningar med förekomst av parasiter 2021 (Haemonchus 1 539 besättningar, övriga 1 541) och 2022 (Haemonchus 1 693 besättningar, övriga 1 704)

Figur 3. Andel besättningar med förekomst av Leverflundra 2021 (176 besättningar) och 2022 (164 besättningar)

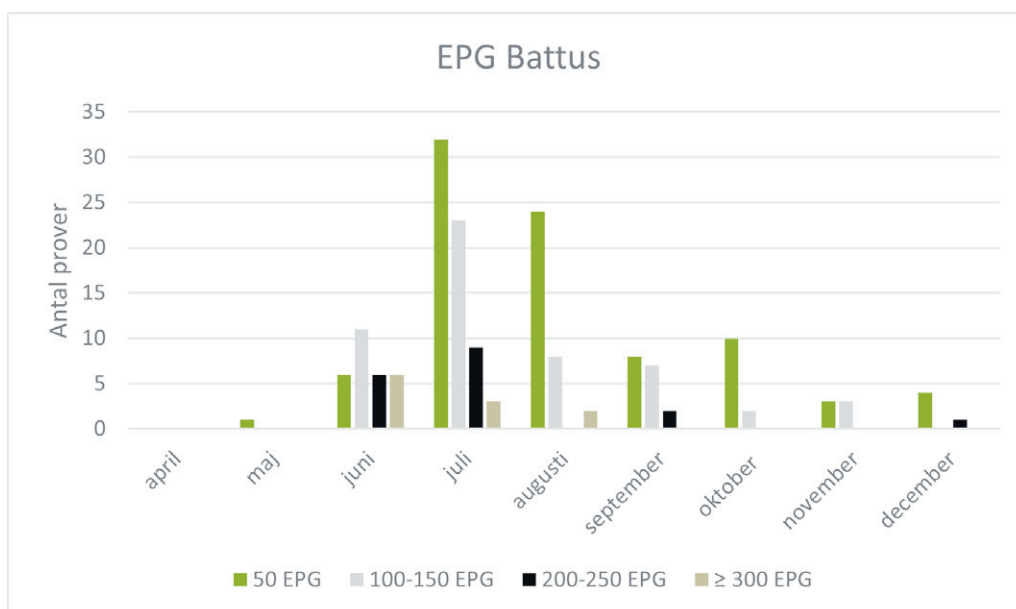

Figur 4. Andel besättningar med förekomst av lungmask 2021 (124 besättningar) och 2022 (126 besättningar)

Nematodirus battus är en parasit som kan ge kraftig diarré på lamm, framför allt under första delen av sommaren. Parasiten orsakar stora problem i bland annat Storbritannien och Norge, men har upplevts ge mindre kliniska problem i Sverige. I provsvaren som analyserats i FarmStat för 2022 hade 10 % av besättningarna minst ett prov positivt för *Nematodirus battus* (se figur 2).

Då *Nematodirus battus* är en parasit som främst orsakar problem hos lamm så sorterades positiva prover märkta med lamm och årslamm ut från starten av betesperioden, totalt 172 stycken. Figur 5 visar när dessa prover togs samt hur höga EPG nivåerna var. Generellt kan sägas att EPG värdena är låga och att många av proverna kommer in under juli och augusti.

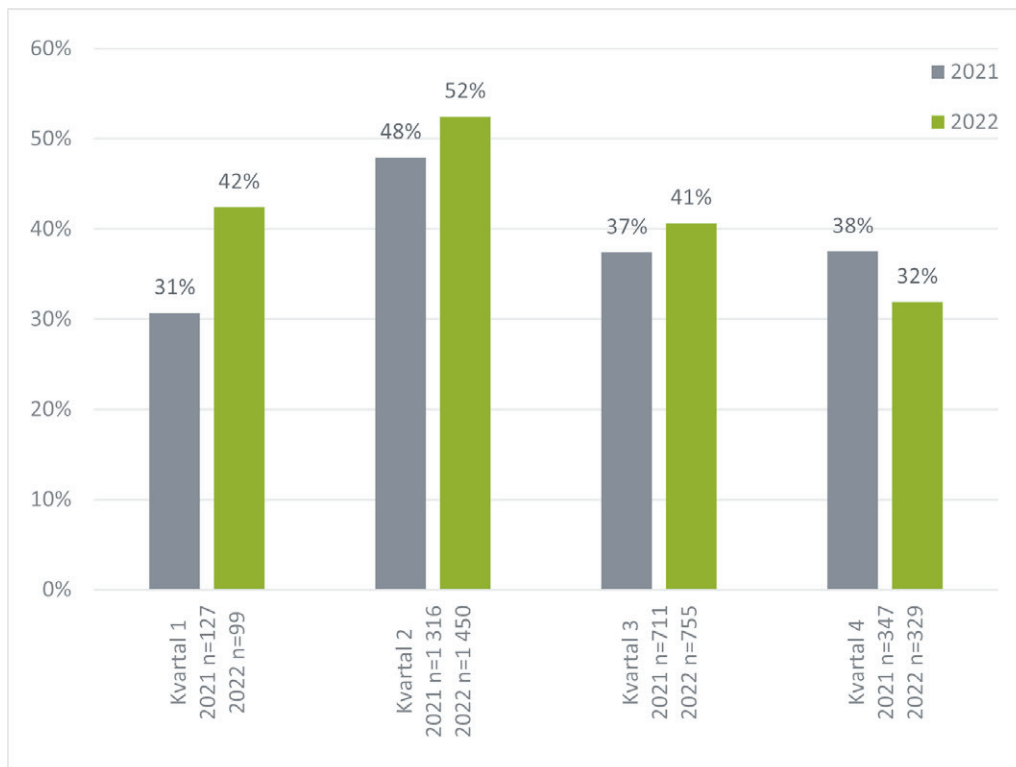

Figur 5. Antal prover från lamm med förekomst av *Nematodirus battus* fördelat på äggantal under april till december 2022

Variation över året

Eftersom parasiternas livscykel ser olika ut kan förekomsten av ägg i träcken skilja sig mellan olika parasiter över tid på året. *Haemonchus* är en parasit som förekommer i träckprover i en stor andel av proverna oavsett när på året de tas.

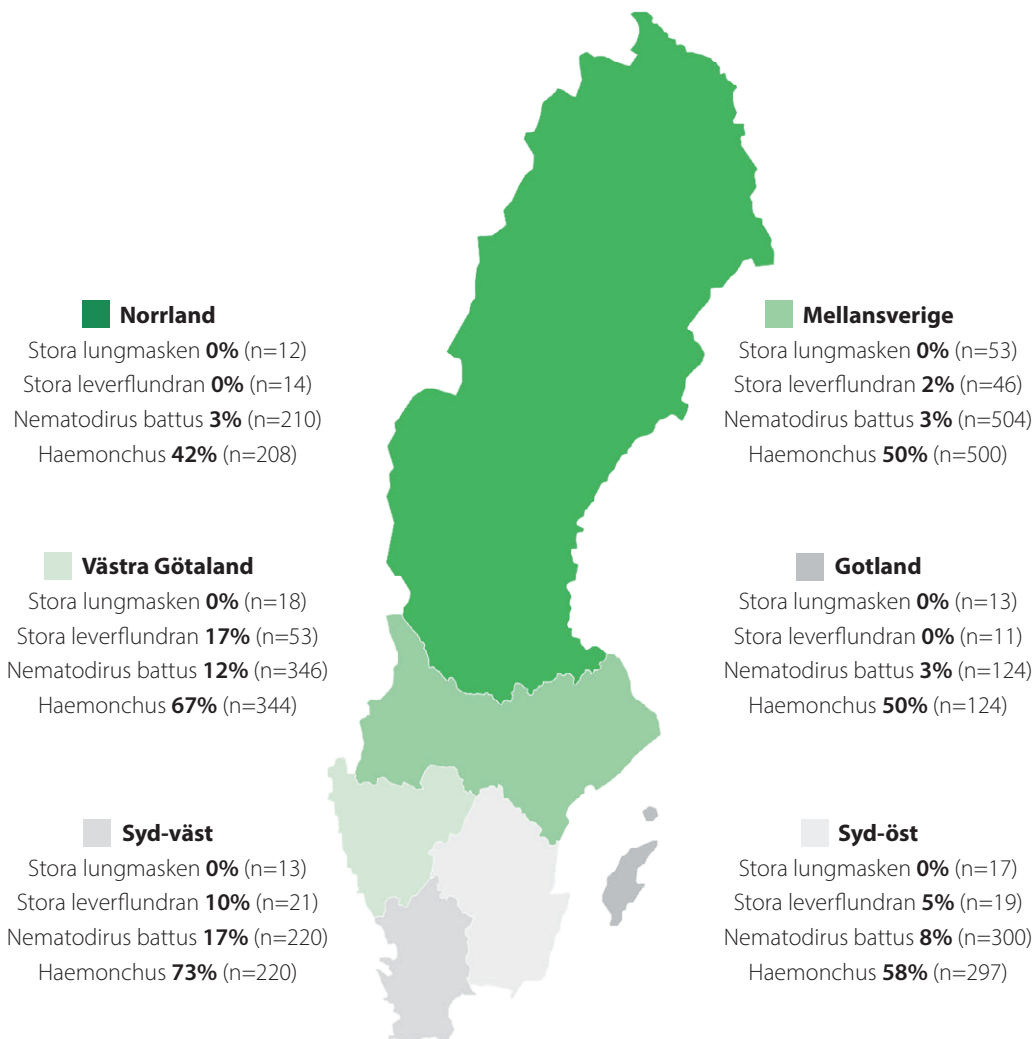

Figur 6. Andel besättningar med *Haemonchus* förekomst per kvartal 2021 och 2022, antal besättningar som beräkningen baseras på anges som n

Regionala skillnader

Förekomsten av parasiter kan variera regionalt. I Gård & Djurhälsans statistik är förekomsten av lungmasken *Dictyocaulus* mycket låg och har under 2021 och 2022 enbart påvisats i 3 av 221 olika besättningar och enbart på Gotland. *Nematodirus battus* och stora leverflundran har en högre förekomst i Västra Götaland och sydvästra Sverige. Förekomsten av *Haemonchus* varierar också regionalt men inte lika mycket, utan har påvisats från besättningar i hela landet.

Figur 7. Förekomst av parasiter fördelat på regioner i Sverige 2022.
Antal besättningar som beräkningen baseras på anges som n.

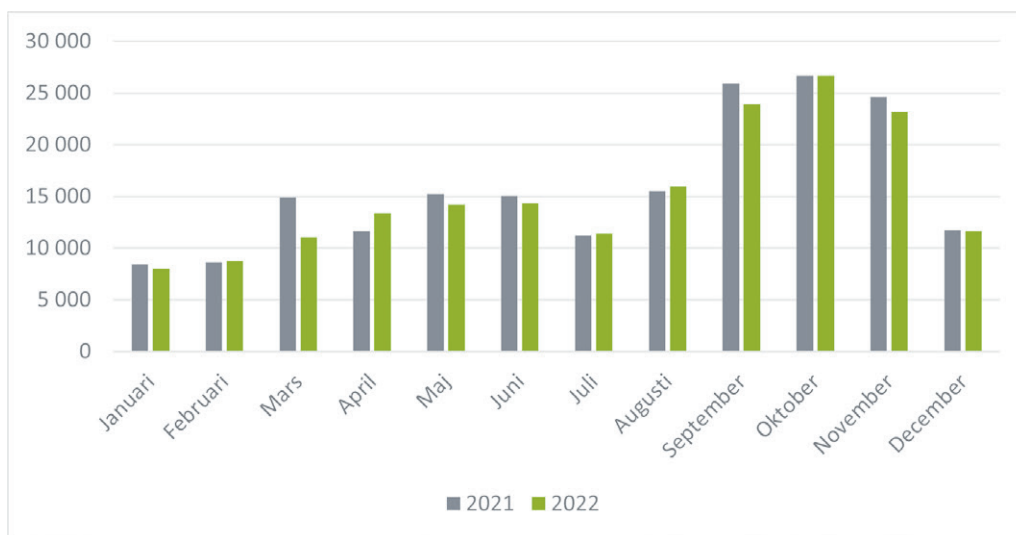
Kvalitetsutfall får och lamm vid slakt

Bakgrund

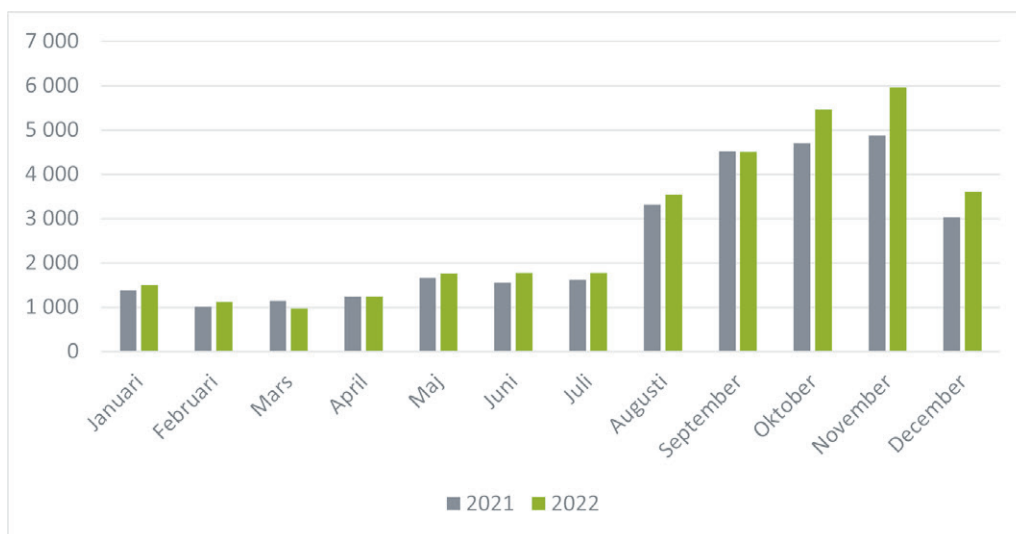
Vid slakt av får och lamm vägs slaktkropparna och klassificeras med avseende på formklass och fettgrupp. Klassificeringen utförs av en behörig klassificerare. Alla resultat rapporteras in till Jordbruksverket som sedan räknar om formklass och fettgrupp till siffror från 1 till 15. För formklass är P- översatt till siffran 1 och E+ till 15, för fettgrupp är 1- översatt till 1 och 5+ till 15 (se bilaga för översättningstabell av samtliga klasser och grupper). De anonyma resultaten har sammanställts av Gård & Djurhälsan.

Resultat

I figurerna nedan visas antal slaktade lamm respektive får per månad under de två senaste åren. För både lamm och får slaktas flest antal djur under hösten. Under 2022 slaktades 33 230 får jämfört med föregående år då 30 550 slaktades. Siffrorna för lamm visar att 182 526 djur slaktades under 2022 jämfört med 189 500 under 2021.

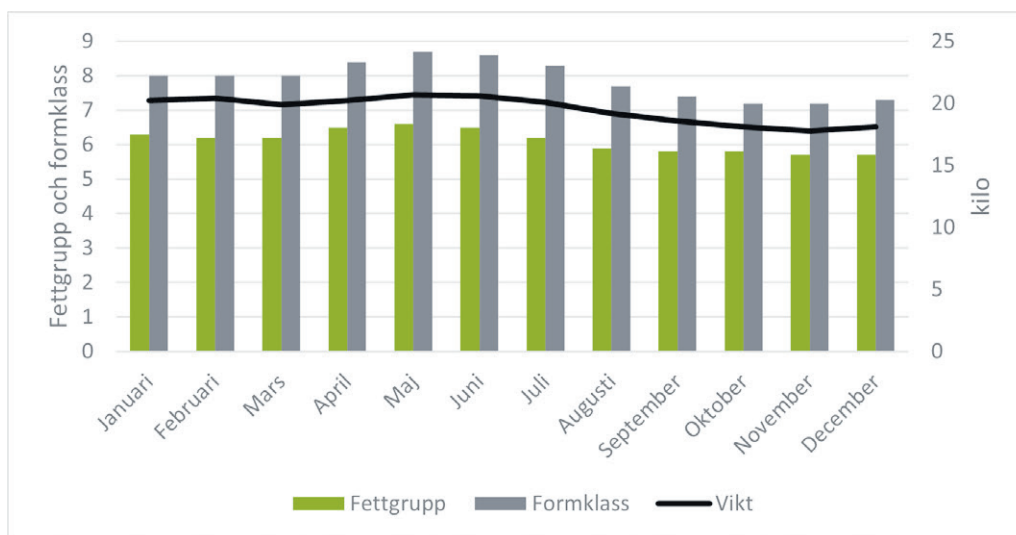
Figur 8. Antal slaktade lamm 2021 och 2022 fördelat månadsvis

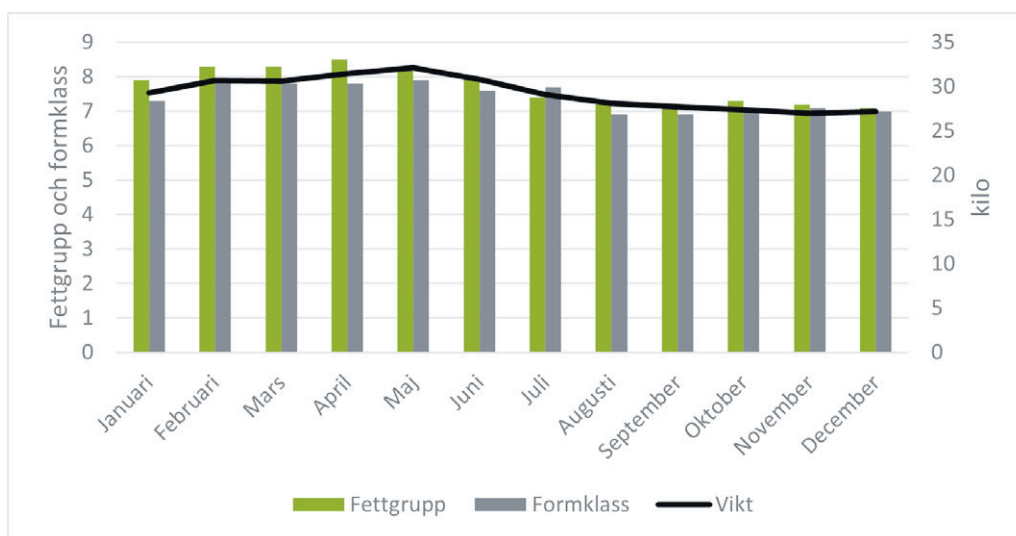
Figur 9. Antal slaktade får 2021 och 2022 fördelat månadsvis

Figur 10 och 11 visar kvalitetsutfall för lamm respektive får slaktade under 2022 fördelat på månader under året. För både lamm och får är slaktvikt, fettgrupp och formklass högst under våren. De slaktade lammerna hade i medel formklass 7,9 (R) under 2022 och 8,0 (R) året innan. Under 2022 var medeltalet för fettgrupp 6,1 (2+) och 6,2 (2+) under 2021. De slaktade fåren hade i medel formklass 7,4 (R-) under både 2021 och 2022. Medeltal för fettgrupp gick från 8,0 (3) 2021 till 7,7 (3) för 2022.

Figur 10. Genomsnittligt kvalitetsutfall för lamm slaktade 2022 fördelat månadsvis

Figur 11. Genomsnittligt kvalitetsutfall för får slaktade 2022 fördelat månadsvis

Djurhälsa i svenska grisbesättningar

Regelverken för läkemedelsbehandlingar är strikta. Det finns olika lagar, förordningar och föreskrifter som styr hur läkemedel får användas. Både EU-lagstiftning och svensk lagstiftning samt föreskrifter från Jordbruksverket, Livsmedelsverket och Läkemedelsverket utgör regelverk för läkemedelsanvändning till djur. Normalt krävs att en veterinär i varje enskilt sjukdomsfall undersökt djuret eller djurgruppen innan läkemedel kan skrivas ut. Under vissa förutsättningar kan det göras undantag för grisar, nötkreatur och får, genom så kallad villkorad läkemedelsanvändning (ViLA) där särskilt utbildade djurhållare får ha vissa läkemedel hemma och själv behandla vissa specificerade sjukdomar efter instruktioner av en ansvarig veterinär. Uppföljning sker vid regelbundna veterinärbesök. Gård & Djurhälsans grisveterinärer arbetar som ansvariga ViLA-veterinärer i cirka 350 grisbesättningar.

Vid läkemedelsbehandlingar av djur är det ett krav att föra journal över vilka behandlingar som gjorts. Djurhållarna för journal på gården. I besättningar som har villkorad läkemedelsanvändning genom Gård & Djurhälsan registreras behandlingar i journalsystemet Djurloggen®. Därifrån skickas också information om djursjukdata till Jordbruksverket. Ett urval av data har inom FarmStat exporterats för bearbetning och beräkningar. Alla resultat hanteras anonymt med hänsyn till skydd av personuppgifter.

De vanligaste behandlingsorsakerna hos grisar av olika ålder

I journalsystemet finns ofta flera tänkbara diagnoser för likartade sjukdomssymtom. Under den statistiska bearbetningen har diagnoserna grupperats till ett urval av samlingsdiagnoser. Grupperingen har gjorts av grishälsoveterinärer vid Gård & Djurhälsan. Antalet djur som fått olika diagnoser har beräknats. Ett djur kan ha fått olika kombinationer av behandlingar med flera preparat. Vissa poster har exkluderats eftersom de är profylaktiska rutinåtgärder, tex vaccinationer. Dessutom har behandling av treveckorsdiarré med toltrazuril exkluderats då det är en förebyggande behandling och därmed inte är jämförbar. Behandlingar av dysenteri har exkluderats eftersom de ingår i det särskilda saneringsprojektet ”Nu ska skiten bort”.

Smågrisar

För ej avvanda smågrisar var ledinflammation den vanligaste behandlingsorsaken, följt av spädgrisdiarré och klövsjukdom. Vid behandling av ledinflammationer hos smågrisar var de mest använda substanserna bensylpenicillin och meloxicam.

Avvanda smågrisar

För avvanda smågrisar, upp till cirka 25 kg vikt var avvänjningsdiarré, det vill säga diarré under avvänjningsperioden (vanligen inom 2 veckor från avvänjningen), den vanligaste behandlingsorsaken. Därefter diarré av annan orsak samt ledinflammation. För avvänjningsdiarré användes för individuella behandlingar i första hand kombinationer av sulfonamider och trimetoprim.

Slaktsvin/gyltor

För slaktsvin/gyltor var ledinflammation den vanligaste behandlingsorsaken, följt av hosta/lunginflammation och hälta. Vid behandling av ledinflammationer hos slaktsvin eller gyltor var de mest använda substanserna bensylpenicillin och meloxicam.

Vuxna grisar

För vuxna grisar är MMA den vanligaste behandlingsorsaken, följt av ledinflammation och juverinflammation. De vanligaste substanserna som används vid MMA hos sugor är kombinationer av sulfonamider och trimetoprim, meloxicam och oxytocin.

Produktionsresultat i svenska grisbesättningar

Bakgrund

WinPig är ett dataprogram som används för produktionsuppföljning på grisgårdar i Sverige. WinPig finns i ett stort antal länder men kallas internationellt för PigVision. Data från programmet samlas i en databas och ligger till grund för statistiska sammanställningar kring svensk grisproduktion. Varje år publiceras medeltal för de data som finns i WinPig databas. Alla resultat hanteras anonymt med hänsyn till skydd av personuppgifter. Nedan följer ett urval av medeltalen från WinPig, för fler medeltal besök Gård & Djurhälsans hemsida.

Resultat WinPig sugg

I årsmedeltalen för smågrisproduktionen 2022 är det färre suggor och besättningar än 2021. Precis som året innan har antalet producerade smågrisar per sugga och år ökat under 2022, vilket förklaras av ett ökat antal levande födda tillsammans med en minskad smågrisdödlig-
het. Improduktiva dagar per kull ökade under 2021, men har nu minskat igen under 2022.

Tabell 2. Smågrisproduktion årsmedeltal från WinPig

	2021		2022	
	Medel	Bästa 25 %	Medel	Bästa 25 %
Medelantal suggor + gyltor	394	423	403	350
Producerade smågrisar per årssugga	27,7	31,1	28,4	31,6
Levande födda per kull	15,1	15,6	15,4	15,7
Avvanda per kull	12,6	13,5	12,9	13,5
Dödlighet födelse till avvänjning (%)	16,9	13,6	16,6	13,8
Improduktiva dagar	15,7	10,5	14,5	10,6
Grisningsprocent	86,9	91,0	87,6	91,2

Resultat Winpig slakt

Under 2022 har antalet slaktade grisar ökat trots minskat antal besättningar i underlaget för medeltalen. Resultaten visar en fortsatt ökad tillväxt och minskning i foderförbrukning, dock är tillväxttöknigen något avstannad jämfört med föregående år. Övriga produktionsresultat visar sig stabila och i nivå med 2021.

Tabell 3. Slaktgrisar årsmedeltal från WinPig

	2021	2022		
	Medel	Medel	Bästa 25 % på tillväxt	Bästa 25 % på foder/kg tillväxt
Antal omgångar	1 226	1 228		
Totalt antal slaktade	427 582	437 982	112 661	99 579
Köttprocent	58,6	58,6	58,5	58,6
Tillväxt, g/dag korrigerad	989	990	1 078	1 035
MJ NE per kg tillväxt, korrigerad	24,8	24,6	23,0	22,1
Dödlighet, %	1,7	1,7	1,5	1,6

Fyndkoder vid slakt av nötkreatur

Bakgrund

Alla djur som slaktas i Sverige kontrolleras före och efter slakt av Livsmedelsverkets personal. Vid besiktning av kropp och organ registreras förändringar enligt ett kodsysteem. Det finns ett antal sjukdomskoder som används vid besiktning av nötkreatur efter slakt.

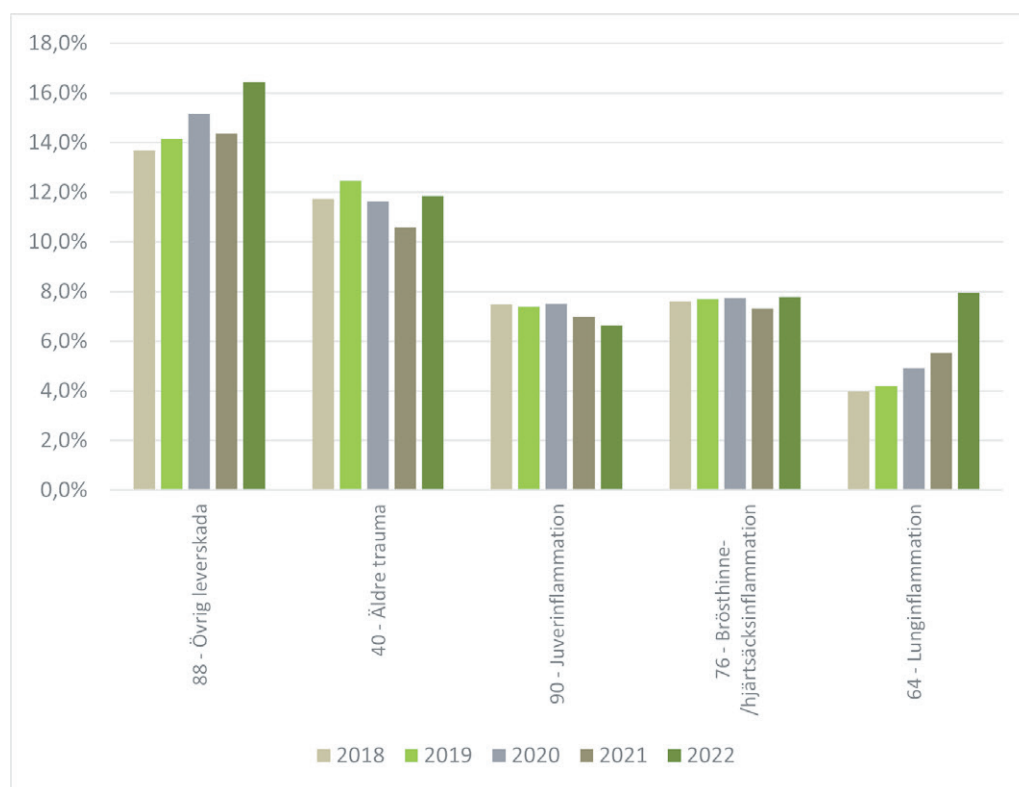
Förändringar som leder till att hela slaktkroppen och alla organ otjänligförklaras som livsmedel anges med en udda kod och andra förändringar anges med en jämn kod. För varje slaktkropp kan upp till fem olika koder anges.

Filer med information om slaktade djur och fyndregistreringar levereras till Gård & djurhälsan veckovis från slakterierna. Under 2022 fanns data från åtta slakteriföretag. I statistiken visas främst resultat för de två största djurkategorierna, kor och ungtjurar. I data för ungtjurar finns 129 991 djur, vilket representerar 85% av de slaktade djuren. Andelen skiljer sig från 2021 beroende på att beräkningsmodellen ändrats. För korna finns 77 589 djur, vilket motsvarar 79% av slakten. All statistik nedan baseras på dessa data. Fokus för dataanalysen är 2022, men för vissa trender har perioden 2018–2022 använts.

De vanligaste fynden vid slakt för perioden 2022

Kor

För kor (figur 12) är de vanligaste fynden under 2022 övrig leverskada (kod 88), kroniskt trauma (kod 40), juverinflammation (kod 90), brösthinne-/ hjärtsäcksinflammation (kod 76) och lunginflammation (kod 64). Förändringar som skett sedan 2021 är att kod 84 (parasitär leverskada) inte längre är ett av de vanligaste fynden utan har ersatts av kod 64, som fått en ökning mellan 2021 och 2022 trots att slakten enbart ökat marginellt.

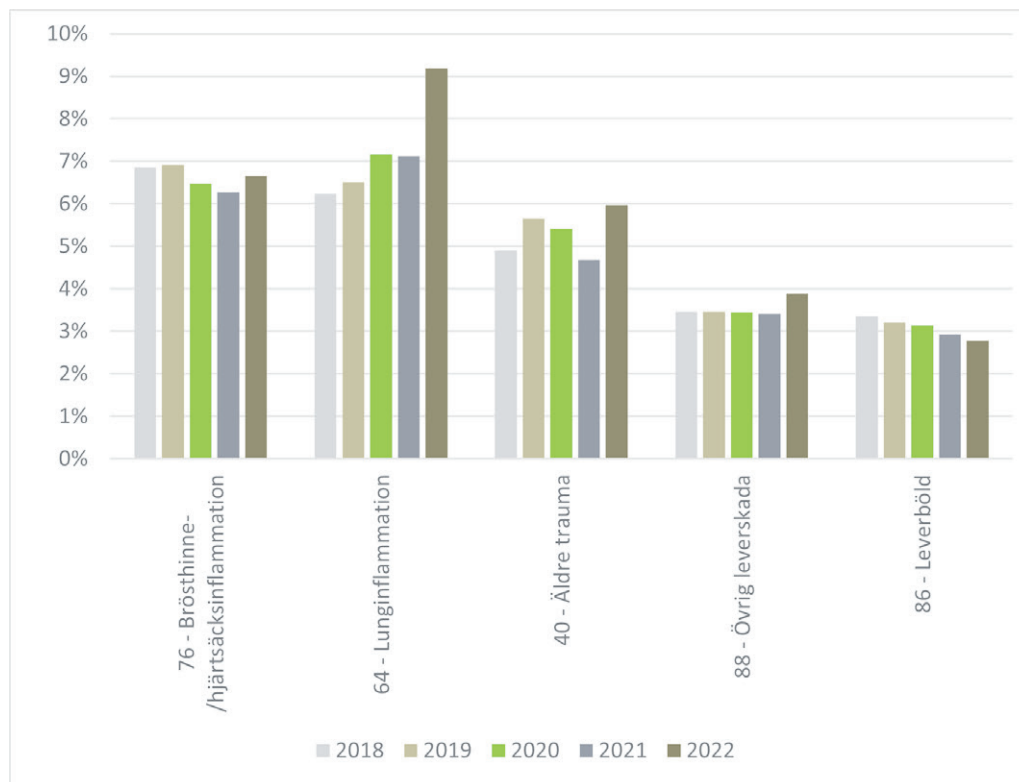
Figur 12. De vanligaste fyndkoderna för kor 2022 och deras utveckling sedan 2018

Ungtjurar

För ungtjurar (figur 13) är de vanligaste fynden under 2022 brösthinne-/ hjärtsäcks-inflammation (kod 76), lunginflammation (kod 64), äldre trauma (kod 40), övrig leverskada (kod 88) och leverböld (kod 86). Andelen djur med kod 64 har ökat mellan 2021 och 2022 trots att antalet slaktade djur minskat något.

Figur 13. De vanligaste fyndkoderna för ungtjurar 2022 och deras utveckling sedan 2018

De vanligaste orsakerna till totalt otjänligförklarande

Djur som levereras till slakt ska vara friska. Vid besiktning efter slakt kan det dock hos en mycket liten andel av djuren hittas sjukliga förändringar som gör att kött och organ inte ska användas som livsmedel. De vanligaste orsakerna under perioden 2018–2022 för kor var allmänt spridd infektion (kod 19; 860 djur), hjärtsäcksinflammation (kod 91; 230 djur) och utmärgling/ avmagring (kod 47; 176 djur). Under samma period slaktades totalt 507 350 kor. För ungtjurar var de vanligaste orsakerna under åren 2018–2022 allmänt spridd infektion (kod 19; 212 djur), tumörer (kod 25; 21 djur) och hjärtsäcksinflammation (kod 91; 40 djur). Under den perioden slaktades 767 330 ungtjurar.

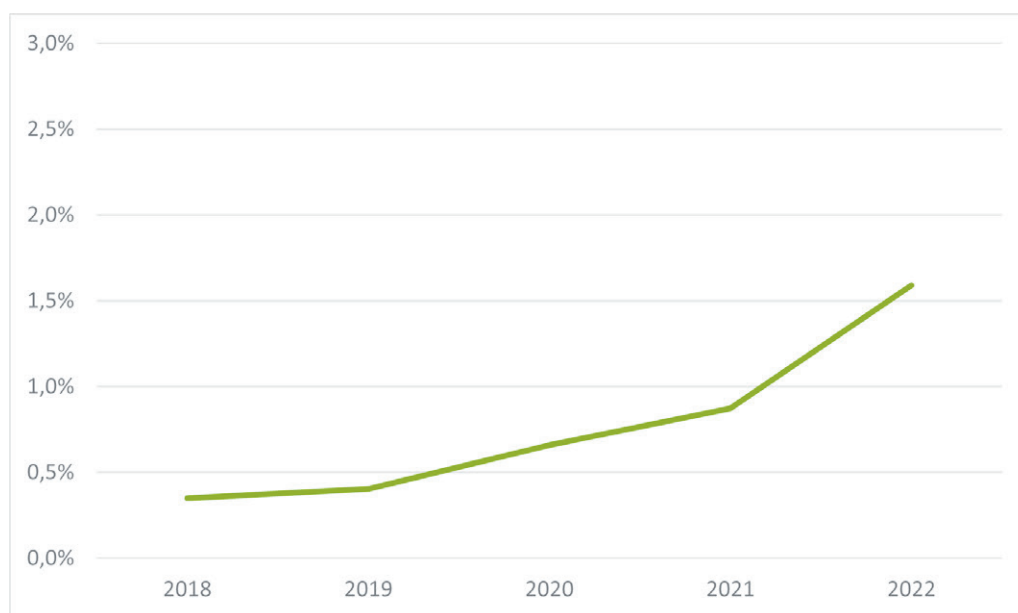
Parafilaria

Under 2021 började Gård & Djurhälsan följa trenden avseende anmärkning 54 vid slakt, det vill säga parafilaria. Parafilaria är en parasit och den vuxna parasiten lever under huden på nötkreatur där den orsakar blödningar och missfärgningar med typiskt utseende ("grönt kött"). De förändrade delarna rensas bort vid behov och kött med förändringar kommer inte ut som livsmedel.

Andelen djur som fått anmärkning för parafilaria hade ökat de senaste åren och ökningen har fortsatt även under 2022 (figur 14). Under året fick totalt 1,6 % av de ingående slaktade djuren anmärkning, jämfört med 0,95% 2021.

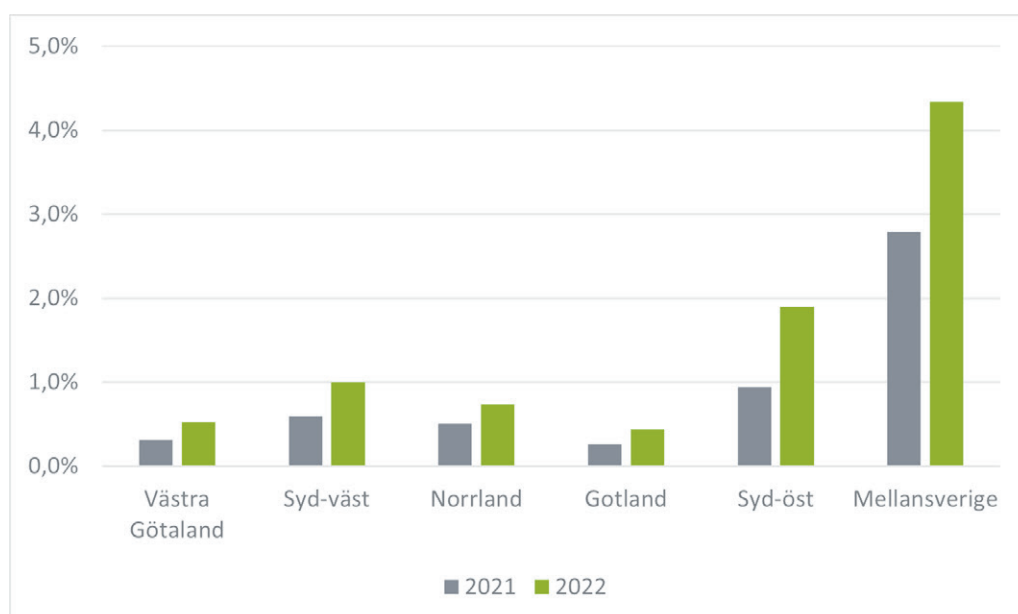

Vid fynd av parafilaria tas de förändrade delarna på slaktkroppen bort och kasseras. Under 2022 fick 5334 djur anmärkning för parafilaria. Av dessa har kassation av kött registrerats på 1784 djur med 4,7 kg i medeltal och en spridning på 1–34 kg.

Figur 14. Andel nötkreatur med anmärkning 54 (parafilaria) vid slakt 2018–2022

Det är sedan tidigare känt att förekomsten av parafilaria varierar inom landet och med utgångspunkt från leverantörens postadress var förekomsten avsevärt högre i Mellansverige än i andra delar av landet även under 2022 (figur 15).

Figur 15. Andel nötkreatur med anmärkning 54 (parafilaria) vid slakt fördelat på regioner i Sverige 2021 och 2022

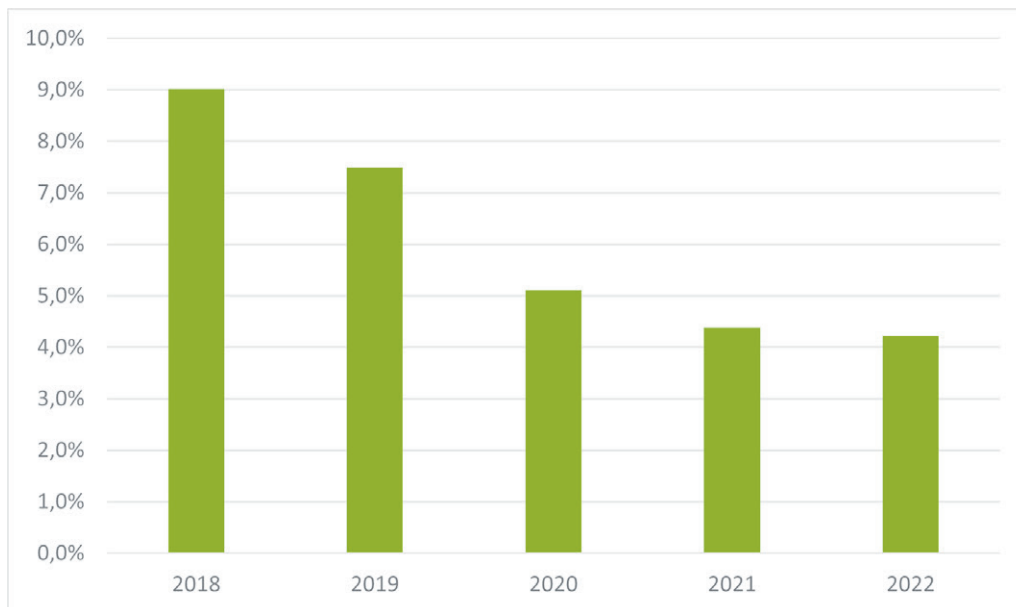
Stora leverflundran, anmärkningar hos kor

Stora leverflundran är en betesburen parasit där de vuxna parasiterna finns i levern hos de infekterade djuren. Parasiten medför att levern inte kan användas som livsmedel och kan i grava fall även ge symtom hos infekterade nötkreatur med till exempel avmagring. Sjuk-

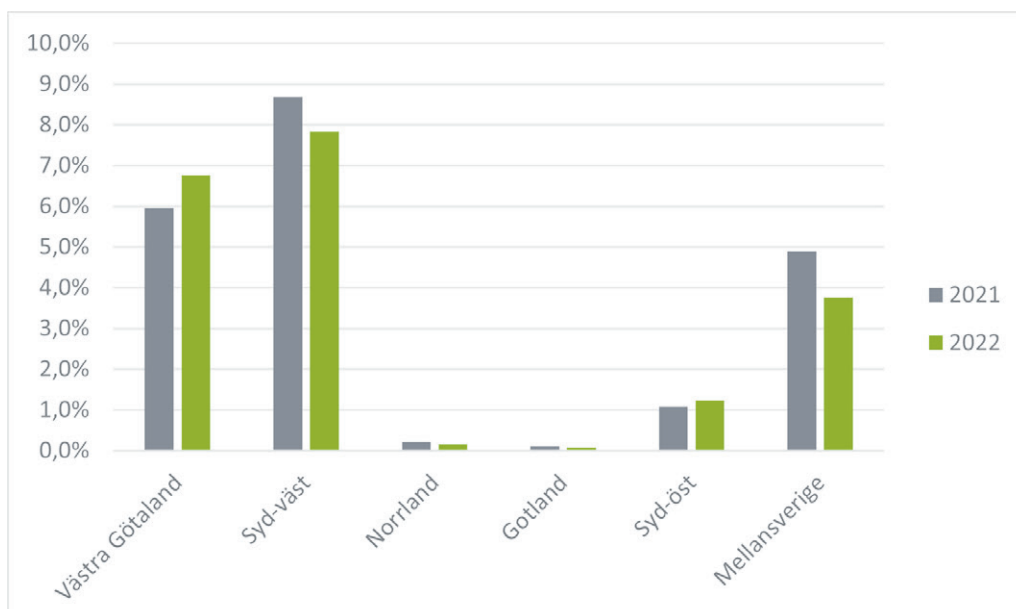
domsregistreringar vid slakt är en viktig indikator på om parasiten finns i besättningen eller inte och kan till exempel utgöra underlag för beslut vid inköp av djur.

Förekomsten av anmärkningar hos kor visar en sjunkande trend under de senaste åren (figur 16).

Figur 16. Andel kor med anmärkning 80 (Stora leverflundran) vid slakt 2018–2022

Förekomsten varierar inom landet (figur 17) och den lägsta frekvensen av anmärkningar sågs 2022 för djur som levererats från Gotland (0,1 %) medan frekvensen är högre för djur som kommer från sydvästra Sverige (7,8%). Andelen kor med anmärkning har ökat något för djur från Västra Götaland (6,8% 2022 jämfört med 6,0% 2021).

Figur 17. Andel kor med anmärkning 80 (stora leverflundran) vid slakt fördelat på regioner i Sverige 2021 och 2022

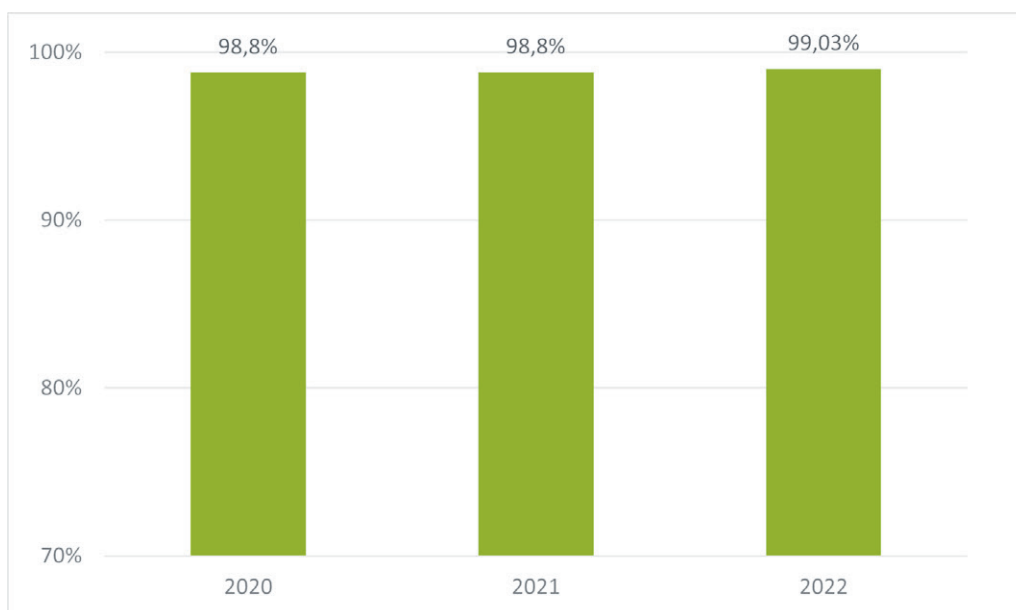

Renheten hos djur vid slakt

Att djuren ska vara rena vid slakt är viktigt för att kunna upprätthålla en god slakthygien. På slakteriet kontrolleras djurens renhet både av Livsmedelsverkets officiella veterinär och personal från slakteriet. Slakterierna tillsammans med branschorganisationen Svenska Köttföretagen har genom en gemensam branschöverenskommelse tagit fram ett stöd för likriktad bedömning av gödselföroreningar hos nötkreatur vid slakt. Alla nötkreatur bedöms av slakteriets personal avseende eventuella gödselföroreningar. För gödselförorenade djur finns sedan rutiner för hur djuren ska hanteras under slaktprocessen för att minimera risken för kontamination av köttet. Djur som bedöms ha gödselföroreningar kan få anmärkningar på tre nivåer.

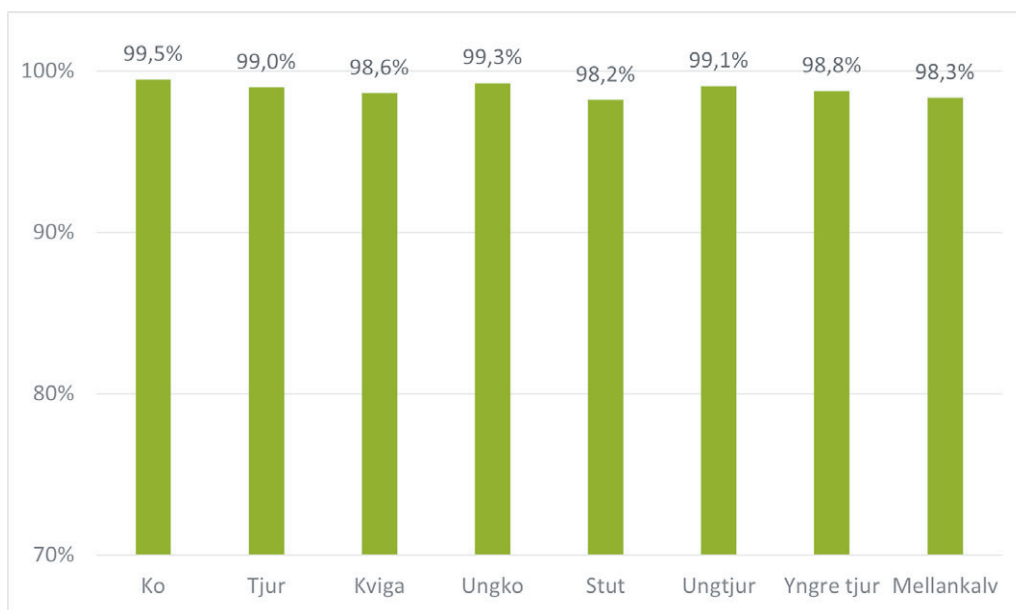
För de nötkreatur som slaktades under 2022 var mer än 99 % rena (*figur 18*). Det har skett en ökning av andelen under de senaste åren.

Figur 18. Andel rena djur till slakt (alla djurkategorier) under 2020–2022

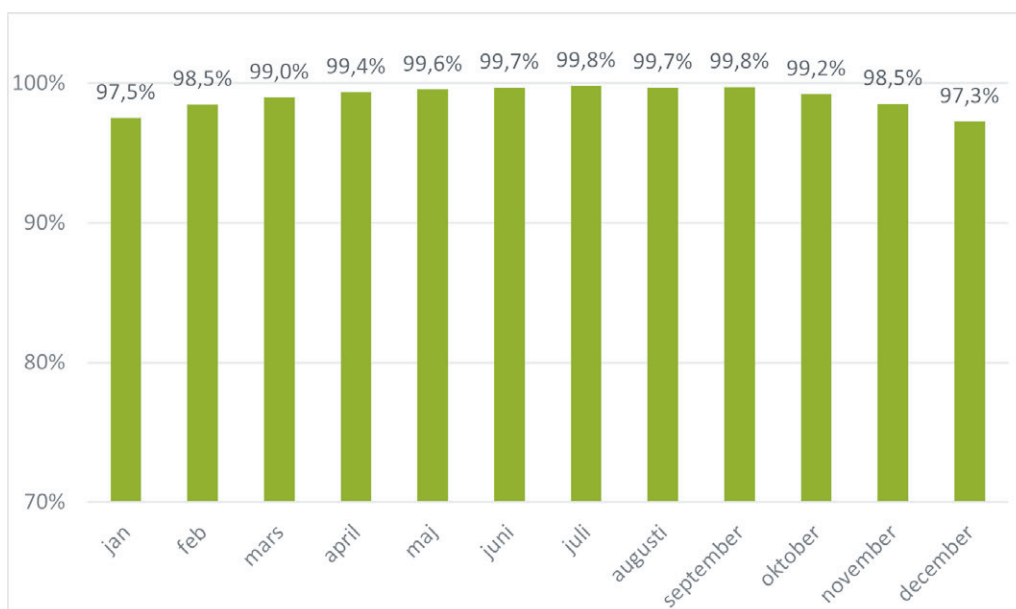

Renhetsgraden varierar något mellan olika djurkategorier, där högst andelsågs för kor (figur 19). De slaktade korna var tillräckligt rena i 99,5 % av fallen. Lägst andel rena djur sågs för stutar där 98,2 % var tillräckligt rena.

Figur 19. Andel rena djur 2022 per djurkategori

Renheten hos djuren varierar även under året (figur 20), där högst andel rena djur ses under sommaren och lägst andel under vintern.

Figur 20. Andel rena djur per månad 2022

Kvalitetsutfall för slaktade nötkreatur

Bakgrund

Gård & Djurhälsan sammanställer halvårsvis utfallet av alla nötkreatur som slaktats i Sverige. Sammanställningen baseras på avidentifierade uppgifter från Jordbruksverket. För att ta del av utfall från fler år än vad som redovisas i denna rapport besök Gård & Djurhälsans hemsida.

Resultat

Sammanställningen (tabell 4) visar att antalet slaktade kor är stabilt mellan 2021 och 2022. Kvalitetsutfallet för kor varierar mellan olika raser men medeltalet för vikt, fett och form är stabilt. För 2022 var medeltal för kvalitetsutfallet 333 kg slaktad vikt, fett 7,5 (3- till 3) och formklass 4,6 (O till O-).

Sammanställningen av utfallet för ungtjurar (tabell 5) visar att såväl antalet slaktade som kvalitetsutfallet är stabilt mellan åren. Kvalitetsutfallet varierar mellan olika raser men medeltalet för vikt, fett och form är stabilt. För 2022 var medeltalen för slaktvikt 344 kg, fettgrupp 6,5 (2+ till 3-) och formklass 6,5 (O+ till R-). Medelslaktåldern var knappt 18 månader.

Tabell 4. Genomsnittligt kvalitetsutfall för kor slaktade under 2022 fördelat rasvis. Även summa och medelvärde för 2021 och 2020 visas.

KO	Antal djur	Medelvikt (kg)	Fettgrupp	Formklass	Ålder (månader)
Aberdeen Angus	1 513	351,3	9,7	6,3	82,4
Blonde D'Aquitaine	158	432,9	7,0	8,4	91,8
Charolais	2 901	402,7	8,1	7,4	93,8
Hereford	4 436	359,9	9,9	6,2	88,7
Highland Cattle	224	248,3	8,0	4,8	112,8
Korsning/övriga raser	21 733	349,7	8,2	5,9	84,8
Limousin	583	376,8	7,8	7,9	90,9
Simmental	2 661	370,4	7,5	6,6	88,6
SLB/Holstein	37 911	323,9	6,8	3,5	69,0
SRB	20 726	309,2	7,2	4,1	70,3
SUMMA 2022	92 846				
MEDEL 2022		332,9	7,5	4,6	75,8
SUMMA 2021	92 222				
MEDEL 2021		333,1	7,5	4,5	75,2
SUMMA 2020	98 504				
MEDEL 2020		330,2	7,6	4,4	76,0

Tabell 5. Genomsnittligt kvalitetsutfall för ungtjurar slaktade under 2022 fördelat rasvis.
Även summa och medelvärde för 2021 och 2020 visas.

UNGTJUR	Antal djur	Medelvikt (kg)	Fettgrupp	Formklass	Ålder (månader)
Aberdeen Angus	3 560	349,3	7,5	7,6	17,8
Blonde D'Aquitaine	496	368,7	4,9	9,8	15,4
Charolais	6 011	376,8	6,3	8,9	16,7
Hereford	9 557	343,7	7,5	7,4	18,1
Highland Cattle	110	210,8	5,4	5,5	22,9
Korsning/övriga raser	51 245	360,1	6,7	7,9	17,5
Limousin	2 036	365,7	6,1	9,3	17,1
Simmental	6 794	371,4	6,4	8,4	16,7
SLB/Holstein	47 193	324,7	6,1	4,6	18,5
SRB	18 780	324,7	6,4	5,3	18,8
SUMMA 2022	145 782				
MEDEL 2022		344,0	6,5	6,5	17,9
SUMMA 2021	146 841				
MEDEL 2021		346,5	6,6	6,5	17,8
SUMMA 2020	149 474				
MEDEL 2020		341,2	6,7	6,5	17,9

Sjukdomsövervakning och kontrollprogram genom Gård & Djurhälsan

Gård & Djurhälsan är en etablerad aktör inom djurhälsa och sjukdomsövervakning. Via anslagsmedel från Jordbruksverket och i enlighet med den nationella övervakningsplanen (NÖP) bedriver vi flera kontroll- och övervakningsprogram. I ett kontrollprogram är det primära syftet att förebygga och bekämpa sjukdomar eller smittämnen, medan ett övervakningsprogram syftar till att övervaka förekomst av en sjukdom eller ett smittämne samt att snabbt kunna vidta åtgärder om prover som tas i övervakningsprogrammet blir positiva.

SJUKDOMSÖVERVAKNING

AD

Övervakning

Sedan 1996. Övervakningen ligger till grund för att upprätthålla nationell sjukdomsfrihet enligt EU-direktiv.

Utförande

Provtagning vid slakt.

Resultat 2022

2 377 prover från 445 besättningar
Smitta har inte påvisats.

Senast påvisad

Aldrig påvisad efter att Sverige friförklarades 1996.

PRRS

Övervakning

Sedan 1998. Övervakningen ligger till grund för att Sverige, i enlighet med EU:s djurhälsolag, kan ställa krav på sjukdomsfrihet när grisar förflyttas in i landet.

Utförande

Provtagning både i fält och vid slakt.

Resultat 2022

2 377 prover vid slakt och 586 prover från fält. Totalt från 467 besättningar
Smitta har inte påvisats.

Senast påvisad

Utbrott 2007 som bekämpades.
Åter friförklarade 2008.

Paratuberkulos

Övervakning

Sedan 2004. Övervakningen ligger till grund för att Sverige, i enlighet med EU:s djurhälsolag, kan ställa krav på sjukdomsfrihet när nötkreatur förflyttas in i landet.

Utförande

Provtagning vid obduktioner av nötkreatur, får, getter, andra idisslare och kameldjur.
Nötkreatur övervakas också via analyser av tankmjölksprover och blodprover uttagna vid slakt.

Resultat 2022

1567 serologiska prover från slakt och 288 tankmjölksprover från nötkreatur.
776 prover från obduktion av 268 djur.

Senast påvisad

2005.

Salmonella hos gris

Övervakning

Sedan 1995. Provtagning för salmonella i grisbesättningar är en del av de åtaganden som behövs för att uppfylla kraven enligt de av EU beviljade särskilda salmonellagarantierna.

Utförande

Provtagning avseende salmonella sker en gång per år i livdjursproducerande besättningar och två gånger per år i suggpoolsnav. Vid varje provtagningstillfälle tas träckprov från 50 suggor.

Resultat 2022

Totalt 433 prover i 20 livdjursbesättningar och 13 suggpools. Salmonella påvisades inte inom denna övervakning.

Senast påvisad

2022.

Salmonella hos kalv

Övervakning

Sedan 1995. Provtagning för salmonella vid obduktion av kalvar är en del av de åtaganden som behövs för att uppfylla kraven enligt de av EU beviljade särskilda salmonellagarantierna.

Utförande

Provtagning i samband med obduktion av kalvar yngre än 15 månader.

Resultat 2022

350 kalvar har provtagits.
6 har varit positiva.

Senast påvisad

2022.

Nationella obduktionsverksamheten

Utförande

Obduktionsverksamheten är ett viktigt verktyg för att samla in prover som skickas för analys avseende reglerade allvarliga smittsamma sjukdomar och därmed bidra till den nationella övervakningen. För djurägare och veterinärer är verksamheten en ovärderlig hjälp för att ställa rätt diagnos och därmed kunna åtgärda och förebygga sjukdom i primärproduktionen.

Resultat 2022

Totalt obducerades 1902 djur.

Gris 321 st.

Nöt 502 st.

Får 263 st.

Get 17 st.

Hjort 4 st.

Fjäderfä 628 st.

Exotiska idisslare 6 st.

Renar 38 st.

Totalt diagnosticerades 60 fall av anmälningspliktiga sjukdomar genom obduktion.

KONTROLLPROGRAM

Maedi-Visna/ CAE-programmet

Kontrollprogram för sjukdomarna Maedi visna (MV) hos får och Caprin artrit encefalit (CAE) hos get.

Startade

1993 för MV, 1999 för CAE.

Utförande

För friförklaring på besättningsnivå krävs 3 årliga provtagningar av alla djur över 1 år.

Resultat 2022

Ca 7200 blodprover har analyserats för MV/CAE. Smitta konstaterades hos 14 djur i två besättningar. 3318 fårbesättningar samt 269 getbesättningar är anslutna till programmet.

Senast påvisad

Påvisas årligen.

Klövkontrollen

Kontroll och certifiering för frihet från fotröta, samt övervakning för förekomst av Smittsam digital dermatit hos får (CODD).

Startade

2009.

Utförande

För att bli certifierad inom programmet undersöker en specialutbildad veterinär klövarna på samtliga djur i besättningen och provtagning utförs.

Resultat 2022

196 prover från 43 besättningar har analyserats. Fotröta har påvisats i 3 besättningar 396 besättningar är anslutna till programmet.

Senast påvisad

Fotröta påvisas årligen. CODD har inte påvisats i Sverige vare sig före eller efter 2019 och 2020 då sjukdomen påvisades i två besättningar.

Maedi-Visna/Cae
PROGRAMMET

Klövkontrollen

KONTROLLPROGRAM

Smittsäkrad besättning Gris

Startade

2016.

Utförande

Programmet är ett smittskyddsprogram med två nivåer, "Grund" och "Spets"

Anslutna gårdar får regelbundna besök av veterinär där man följer upp kontrollpunkter för bland annat inköp och försäljning av djur, smittskydd inom gården, kontakt med andra besättningar, samt smittskyddsamråd innan ombyggnation. För "spets"-nivån omfattar programmet även genomgången smittskyddsutbildning för djurhållaren.

Resultat 2021

388 besättningar är anslutna till "Grund".

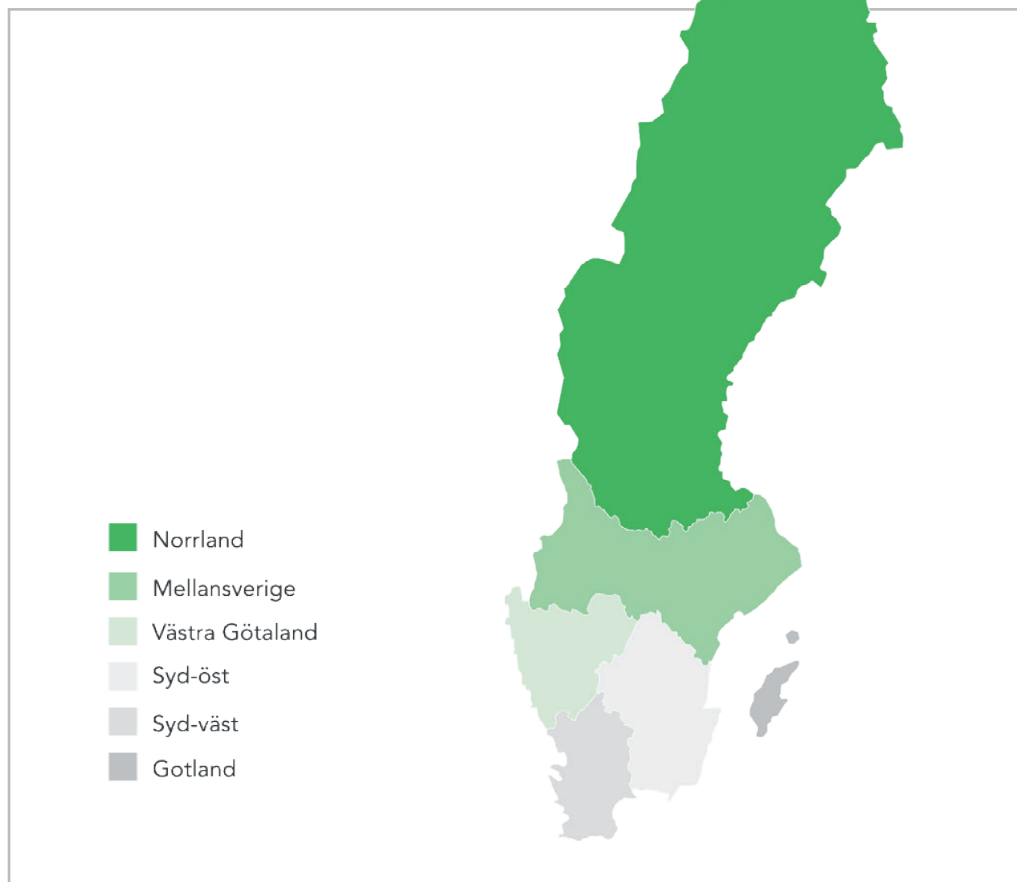
189 besättningar är anslutna till "Spets".

Senast påvisad

Ingen provtagning sker inom programmet

Förklaringar

Figur 21. Regionindelning Sverige

Tabell 6. Översättningstabeller kvalitetsutfall vid slakt

Fettgrupp	
Siffra	Fettgrupp
1	1-
2	1
3	1+
4	2-
5	2
6	2+
7	3-
8	3
9	3+
10	4-
11	4
12	4+
13	5-
14	5
15	5+

Formklass	
Siffra	Formklass
1	P-
2	P
3	P+
4	O-
5	O
6	O+
7	R-
8	R
9	R+
10	U-
11	U-
12	U+
13	E-
14	E
15	E+

FRISKA DJUR GER VÄLMAENDE GÅRDAR • FRISKA DJUR GER VÄLMAENDE GÅRDAR

Utvalda publikationer av medarbetare på Gård & Djurhälsan (2021–2022)

Ahlgren, S., Behaderovic, D., Wirsenius, S., Carlsson, A., Hessle, A., Toräng, P., **Seeman, A.**, den Braver, T., Kvarnbäck, O. (2022) Miljöpåverkan av svensk nöt- och lammköttproduktion. RISE Rapport 2022:143. <http://urn.kb.se/resolve?urn=urn:nbn:se:ri:diva-61517>

Bernhard M., Frosth, S. **König U** (2021). First report on outbreaks of contagious ovine digital dermatitis in Sweden. *Acta Vet Scand* 63, 29. <https://doi.org/10.1186/s13028-021-00595-x>

Gertzell E., Magnusson U., Ikwap K., Dione M., Lindström L., **Eliasson-Selling L.**, Jacobson M. (2021). Animal health beyond the single disease approach – A role for veterinary herd health management in low-income countries? *Research in Veterinary Science* 136, 453–463 <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0034528821000928>

Hodnik JJ., Acinger-Rogić Ž., Alishani M., Autio T., Balseiro A., Berezowski J., ... **Schwan E.**, et al. (2021). Overview of Cattle Diseases Listed Under Category C, D or E in the Animal Health Law for Which Control Programmes Are in Place Within Europe. *Frontiers in veterinary science*, 849. <https://doi.org/10.3389/fvets.2021.688078>

Hurri E., Ohlsson A., **Jonasson A.** (2021). Låt oss mota Bovis i grind. *Svensk Veterinärtidning* 1, 26–28. <https://www.gardochdjurhalsan.se/mycoplasma-bovis-i-svensk-veterinartidning/>

Höglund J., Carlsson A., **Gustafsson K.** (2021). Effects of lambing season on nematode faecal egg output in ewes. *Veterinary Parasitology: Regional Studies and Reports*, 26, 100633.

Höglund, J., Enweji, N. & **Gustafsson, K.** *Vet. Parasitol. Reg. Stud. Reports* 22, 100479 (2020).

Jerlström J., Huang W., **Ehlorsson CJ.**, **Eriksson I.**, **Reneby A.**, Comin A. (2022) Stochastic partial budget analysis of strategies to reduce the prevalence of lung lesions in finishing pigs at slaughter. *Front. Vet. Sci.*, Volume 9 <https://doi.org/10.3389/fvets.2022.957975>

Rosander A., Albinsson R., **König U.**, Nyman A., Frosth S (2022). Prevalence of bacterial species associated with ovine footrot and contagious ovine digital dermatitis in Swedish slaughter lambs. *Acta Veterinaria Scandinavica* 64:6. <https://doi.org/10.1186/s13028-022-00625-2>

Källor

1. <https://jordbruksverket.se/om-jordbruksverket/jordbruksverkets-officiella-statistik/jordbruksverkets-statistikrapporter/statistik/2022-07-05-jordbruksstatistik---sammanställning-2022>
2. <https://www.gardochdjurhalsan.se/winpig/medeltal-och-topplistor/medeltal-sugor/>
3. <https://www.gardochdjurhalsan.se/winpig/medeltal-och-topplistor/medeltal-slaktgrisar/>
4. <https://www.gardochdjurhalsan.se/kvalitetsutfall/>
5. <https://www.livsmedelsverket.se/foretagande-regler-kontroll/regler-for-livsmedelsforetag/slakteri-stycknings-och-vilthanteringsanlaggning/sjukdomskoder>
6. <https://statistik.sjv.se/PXWeb/pxweb/sv/Jordbruksverkets%20statistikdatabas/>

www.gardochdjurhalsan.se